

TXIPI-TXAPAS

(EPOSTRAZISMOA)

Saiatu nahi duzu?

Saiatu ibaira harri bat botatzen eta hondoratu aurretik uretan errebotatzen. Kontuz ibili ahateekin! eta pertonekin! eta zure buruarekin!

Beste izen batzuk

Epostrazismoa

Izen teknikoa da. *Epostrazismo* jatorri grekoko hitza da, eta “epi” (gain) aurrizkiaz eta “ostrakon” (maskor) izenez osatua. Jolas honetan maskorrek edo harri lauak jaurtitzen dira uraren gainazalean, eta distantzia bat egiten dute, uraren gainean ahalik eta gehien errebotatuz.

Zopak

Harria saltoka,

txanpa,

txingoak

txipli-txapla

la **chata**: Guatemala

Sapitos. Argentina, Txile eta Uruguayn

Stone skipping: ingeleraz

Chipichapas. No aparece en el diccionario de la RAE. Puede estar relacionada con **chipichape** estar qué sí la recoge de esta manera: “Voz onomatopéyica **1.** m. Golpe, encuentro violento de dos cuerpos.**2.** m. coloq. **Zipizape**: coloquialmente, riña ruidosa o con golpes.”

Jaurtitzaiak handiak

Russell Byars

Munduko errekorra 2007ko uztaila

51 jauzi

Kurt Steiner

Munduko errekorra 2013ko iraila

88 jauzi

Kurt Steiner - World Record holder in Stone Skipping

<https://www.youtube.com/watch?v=O7xR6Xdrt74>

<https://www.youtube.com/watch?v=YcqMHDItLtI>

Jaurtizeko teknika eta fisika

<https://www.youtube.com/watch?v=6GWL8Gt-BsQ>

Epostrazismo lehiaketak daude 1698. urteaz geroztik, urte horretan, Basingstoken, egin zen lehen aldiz.

Marka handiak

Munduko errekorra

Guinness errekorren Liburuaren arabera, munduko errekorra 88 errebotekoa da, Kurt Steiner estatubatuarrek (Kurt Mountain-Man Steiner) 2013ko irailaren 6an Allegheny National Foresten lortutakoa.

<https://www.youtube.com/watch?v=S1KfuErAcj0>

Nola jaurti

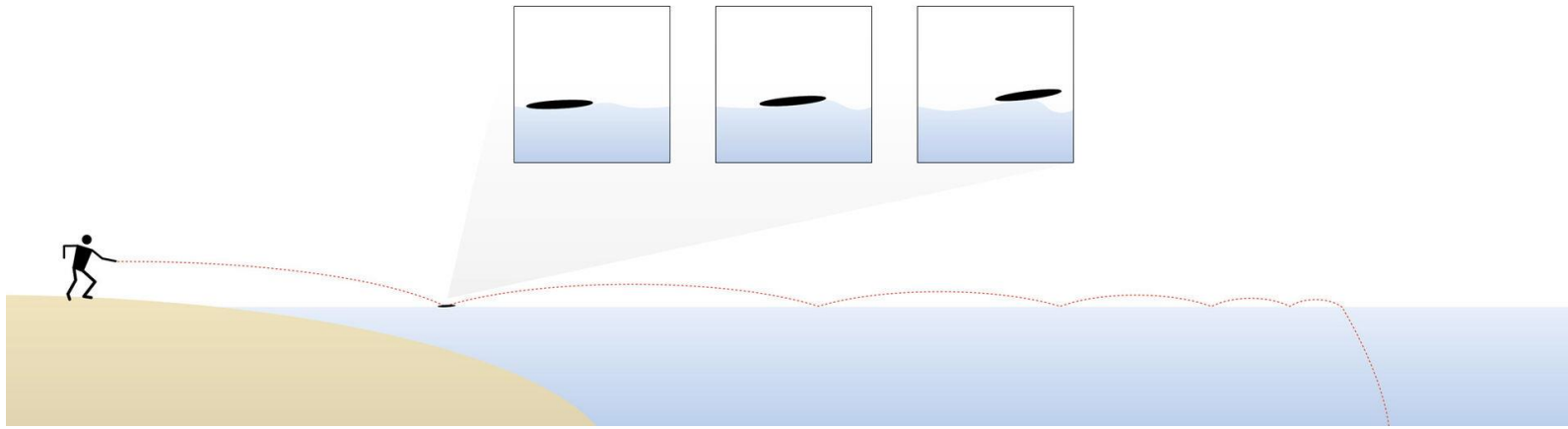
LEHENENGOA: Harririk onena aukeratu.

- a. Harriek ahalik eta lauenak izan behar dute. Hoberenek zentimetro bat baino gutxiagoko lodiera dute.
- b. Gainera, leunak eta leunduak izan behar dute.
- c. Tamaina zure eskuaren tamainaren arabera izan da: ahurraren zabalerara egokitu behar da. Txapelketa batzuetan onartzen den gehieneko neurria 3 hazbetekoa da (7,62 cm), alderik handiengan.

- d. 40 eta 70 gramo arteko pisua, zure indarraren arabera: patata txiki bat bezala. Espezialista bazara, 85 eta 220 gramo arteko harriekin saia zaitezke (patata handi bat bezala), eta indar handia beharko duzu haientzat.
- e. Ertz batek biribildua izan behar du, baina ez da erabakigarria.
- f. Forma ez da erabakigarria. Ez dira guztiz biribilak izan behar: ertz biribilduko forma triangeluarra duten harriak disko-formakoak baino hobek dira; hala ere, erraz ezegonkortzen dira eta jaurtitzeko zailagoak dira.
- g. Arroka mota: dentsoenak hobek dira. Bota ibaian bertan daudenak. Lehiakide profesionalek beste leku batzuetan bildutako harriak erabiltzen dituzte txapelketetan.
- h. Bi euroko txanponak bota daitezke, baina hau denbora-pasa garestiegia da. Igerileku batean saia zaitezke (jenderik gabe).
- i. Lehiaketa profesionaletarako harri artifizialak daude: karratuak, triangeluarrak, ertzean koskak dituztenak... (ikus)

Zure teknika nola hobetu

1. Heldu hatz luzearekin (erdikoa) eta erpuruarekin (hatz lodia). Hatz erakuslea harriaren ertzean dago.
2. Harriaren zatirik lauenak beherantz egon behar du.
3. Zutik egon behar da, zenbat eta baxuago jaurti, orduan eta hobek!
4. Funtziona dezan, abiadura eman behar zaio harriari, eta inklinazio-angulu bat jarri behar zaio, **muturra gorantz duela, plano horizontalarekiko zeharka**, harriak, hondoratu beharrean, motorrezko txalupa balitz bezala errebotek egin dezan. Harriak uraren gainazala ibilbide baxuan eta zeharka hegan egin behar du, horizontalarekiko 20º angulu ideala da.
5. **Oso garrantzitsua!!!** Harriak bere ardatzaren gainean biratu behar du, bere egonkortasunari eusteko; eskumuturreko mugimenduaren bidez lortzen da.

De Rainer Zenz - German Wikipedia, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=379872>

Historia pixka bat

Txipi txapak Grezia Klasikoaren garaitik egin dira (gutxienez). **Homerok** joko honi buruz idatzi zuen, Jasonen eta Herkulesen arteko apustua deskribatuz, harri bat uraren gainean errebote gehien nork egiten zuen ikusteko.

Iturria: <https://es.wikipedia.org/wiki/Cabrilla>

Shakespearek bere “Enrike V.a” lanean “igelak egiteko” ohiturari buruz idatzi zuen.

Legendak

Legenda baten arabera, joko hau asmatu zen errege ingeles batek Tamesis ibaian zehar harri bat bota zuenean.

George Washingtonek jolas hau aurkitu zuen zilarrezko dolar bat bota zuenean eta errebotea egin zuen Estatu Batuetako ibai bateko alde batetik bestaldera.

Epostrazismoa gerran

Chastise Operazioari buruzko hainbat dokumental ikus ditzakezu: txipi-txapekin zerikusia du.

[Las verdaderas aventuras del siglo XX. Los Dambusters. \(1996\) - YouTube](#)

[Operacion Chastise, ataque a las centrales electricas Alemanas. - YouTube](#)

Zientzia pixka bat

Azalpen zientifikoa

Lazzaro Spallanzani harri-jauziaren fisikaren azalpen goiztiarra eman zuen XVIII. mendean. Harriak goratzea sortzen du, disko hegalari batek egiten duen bezala, ura beherantz bultzatuz, uraren angeluan mugitzen den heinean. Gainazal-tentsioak ez du zerikusirik harri-jauziaren fisikarekin. Harriaren errotazioak jarduten du harria bera egonkortzeko bizkarrari aplikatzen zaion jasotze-torkearen kontra.

Lydéric Bocquet fisikari frantsesak zuzendutako talde batek egindako ikerketaren arabera, harriaren eta uraren gainazalaren arteko 20°-ko angelua ezin hobea da ahalik eta jauzi gehien egiteko. Hewitt, Balmforth eta McElwaine-ren lanak erakutsi duenez, abiadura horizontalari euts badiezaioke, jauziek mugarik gabe jarrai dezakete.

<http://advanceddynamics.net/epostracismo/>

August 2000/Ladies' Home Journal

<http://elzo-meridianos.blogspot.com/2015/09/record-mundial-de-epostracismo-hacer.html>